

Homilie bisschop Van den Hende

**Tijdens de Avond van de Martelaren van Kerk in Nood, St. Nicolaasbasiliek Amsterdam,
31 maart 2023**

Jeremia 20, 10-13
Johannes 10, 31-42

Broeders en zusters, we mogen samen zijn in deze hele bijzondere eucharistieviering. Op weg naar Pasen staan we heel indringend stil bij het lijden en sterven van martelaren in onze tijd. Waarom doen we dat? Omdat we geloven dat de weg die Jezus gegaan is, zijn lijden en kruisdood uiteindelijk de overwinning van de dood betekent, en omdat de martelaren die gestorven zijn in verbondenheid met de Heer in diezelfde overwinning mogen delen. Dat we hier vanavond zijn, is ook nu al in deze Veertigdagentijd een getuigenis van ons geloof in de verrijzenis. Waarom zou je de martelaren van onze tijd bij name noemen en gedenken als ze in de dood zouden zijn gebleven? Waarom zou je stilstaan bij hun lijden en sterven als we het niet verbinden met de Heer die gestorven en verrezen is.

Vanavond hier zijn is dus een getuigenis dat wij het lijden serieus nemen, maar niet verheerlijken. Dat we geloven in de verrijzenis, dat de Heer de overwinning schenkt op de dood. De Heer heeft de dood overwonnen, wordt er op Pasen gezegd, halleluja. Maar dat betekent geen triomftocht van hoogmoed. Geen overwinning ten koste van anderen. Het is de weg van de Heer die uniek is. En de Heer heeft zelf ervaren wat het betekent om vernederd te worden, wat het betekent om uitgejouwd en weggestuurd te worden. Wat het betekent om bespuugd en bespot te worden en uit het leven weggejaagd: aan het kruis met Hem, weg met Hem.

Voortdurend is in het leven van Christus die tegenstelling aanwezig. Mensen die Hem werkelijk halverwege komen met hun discussies en met hun twistgesprekken en die plannen hebben om Hem te doden. En aan de andere kant degenen die zijn woord horen en het bewaren. Die geloof hechten aan de Heer en de tekens die Hij stelt. Het Johannesevangelie dat wij vandaag gelezen hebben, beschrijft heel vaak die ontmoeting met de Heer die tot geloof leidt. De tekenen van de Heer die gezien worden en verstaan. En dat er gezegd wordt in het evangelie van Johannes: en zij geloofden in Hem. Het evangelie van Johannes heeft ook die bedoeling dat wij over de Heer horen, zijn wonderen, zijn goede daden zien en er geloof aan hechten. Ik heb ze opgeschreven, zegt Johannes, opdat ook gij zult geloven dat Jezus de Christus is, de Zoon van God (cf. Johannes 20, 31).

Maar broeders en zusters, de weg van de Heer is geen triomftocht, is geen overmoed en geen rode loper van dag tot dag. Ook vandaag in het evangelie horen wij een grote tegenstelling. Aan de ene kant zijn er velen die klaarstaan om Hem te stenigen. Ze hebben de stenen al opgeraapt om naar Hem toe te gooien. En aan de andere kant sluit het evangelie van vandaag af met de woorden: en velen begonnen daar in Hem te geloven. Broeders en zusters, het is steeds op de weg van de Heer zo geweest. Het Johannesevangelie begint al op die manier in de proloog. Gods Zoon komt in de wereld, het Woord dat is vlees geworden. Hij komt in de wereld, maar de wereld neemt Hem niet aan. Hij komt in het zijne, naar de zijnen erkennen Hem niet (Johannes 1, 10-11).

Broeders en zusters, een tegenstelling dus, die ook heel scherp in het Lucasevangelie wordt verwoord als het kleine kind Jezus in de tempel wordt opgedragen door Maria en Jozef. Hij zal iemand zijn tot val en opstanding van velen, zo wordt er gezegd in de tempel. En heel indringend wordt tegen Maria gezegd: uw hart zal door een zwaard worden doorboord (Lucas 2, 34-35). Tegenstelling dus tussen mensen die stenen rapen en willen doden en mensen die het leven in Christus herkennen en in Hem beginnen te geloven.

Onwillekeurig denken wij misschien wel: het is toch wat dat zoveel mensen Hem naar het leven staan, maar gelukkig dat wij in Hem geloven, dat wij Hem volgen, dat wij christenen zijn. Maar zo eenvoudig is die indeling en die spanning niet te maken. Wij gooien misschien dan geen stenen voor ons gevoel. Maar het is niet altijd zo dat wij zo trouw zijn aan ons geloof. Wij gooien misschien stenen door onze zonden. We gooien misschien stenen om de Heer steeds uit het centrum van ons leven te verjagen. Wij gooien stenen als ons eigen ik nader is dan Gods wil. En daarom is het goed dat we deze lezing horen op de Avond van de Martelaren. We denken aan hen, omdat we geloven dat de weg van de Heer een weg ten leven is. Maar het is ook goed om naar onszelf te kijken. Zijn wij nog steeds in de groei waar het gaat om ons geloof, onze gehechtheid aan de Heer? Zijn wij nog steeds in de groei waar het gaat om ons geloof in de liefde van God, de Heer die gekomen is om te dienen in plaats van gediend te worden (Matteus 20, 28)?

Als we vanavond hier zijn en allerlei martelaren van deze tijd voorbij horen komen, en wanneer wij ons in gebed met hen verbonden weten en kaarsjes opsteken, dan kan het niet zo zijn dat wij alleen maar toeschouwers blijven: het is toch wat dat in zoveel delen van de wereld onvrijheid heerst en geweld, maar goed dat wij zo'n vrijheid van godsdienst kennen en dat we gewoon de deur van de kerk open kunnen laten zonder dat er iets gebeurt. Maar wat doen wij met die vrijheid? Veel mensen in onze tijd kunnen die vrijheid niet aan en jagen toch andere dingen na dan het evangelie. Velen kunnen die vrijheid toch niet aan en laten zich onder druk zetten om vooral hun geloof los te laten, want ja de moderne mens is autonoom en moet zich niet veel aan een God gelegen laten liggen.

Broeders en zusters, als wij vandaag hier zijn is het goed om te onderscheiden waar we in ons leven stenen rapen en gooien en waar we in ons leven groeien in geloof, geloof hechten aan de Heer. En als we dan de martelaren van deze eeuw gedenken, mogen we weten dat ook zij mensen zijn zoals wij. Als je deze martelaren zou hebben gevraagd aan het begin van hun leven bij hun vormsel, aan het begin van hun religieuze leven of bij de priesterwijding: word jij martelaar? Dan zal menigeen hebben gezegd: dat is niet aan mij. En zullen we vasthouden aan de woorden van de Heer (cf. Matteus 28, 20b), dat wat Hij in ons begonnen is, dat Hij dat zal voltooien (cf. Filippenzen 1, 6).

Vandaag gedenken wij de martelaren die de liefde van Christus hebben verkondigd, maar net zoals de Heer tegenstand en boosheid en geweld ontmoetten. Mensen die hun hart laten spreken om het evangelie in onze wereld te verkondigen in woord en daad. Ze worden monddood gemaakt en afgesneden. Broeders en zusters, het is een getuigenis van ons paasgeloof dat wij de martelaren eren die de Heer in de dood zijn gevolgd. Maar het is ook goed om te bidden: Heer, help ons om sterk te staan, niet door overmoed maar door vertrouwen, niet door op de voorgrond te treden maar door vasthoudend uw leerling te zijn in het voetspoor van het evangelie. Mogen we zo op weg naar Pasen ons vastklampen aan de Heer die gestorven en verrezen is. En mogen wij aan de martelaren vragen om met ons te bidden tot God, dat wij mogen volbrengen waartoe Hij ons roept. Dat onze liefde sterk mag zijn. Dat we getuigen van de Heer in woord en daad. Dat we de stenen laten vallen en ons hart van steen een hart van vlees mag worden (cf. Ezechiël 36, 26). En dat wij met de kracht van de Geest op onze tijd, op onze manier en wanneer Hij ons roept evenzeer mogen getuigen van de Heer die in ons leeft. Zo zijn we geen toeschouwers maar navolgers, geen pottenkijkers maar leerlingen die elke dag opnieuw bekering nodig hebben. Gelukkig

komt het paasfeest. De Heer is barmhartig en zijn genade onbeperkt (cf. psalm 130). Moge Hij ons helpen, dat we zijn genade niet tevergeefs ontvangen (2 Korintiërs 6, 1). Amen.